

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Učební osnova předmětu

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

pro nástavbové studium

denní studium

(4 – 6 hodin celkem v 1. a 2. ročníku)

Schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
dne 19. 7. 1999 čj.25 625/99-22 s platností od 1.září 1999 počínaje 1.ročníkem

1 Pojetí vyučovacího předmětu

1.1 Obecný cíl předmětu

Předmět český jazyk a literatura v této formě přípravy je jednou ze základních složek úplného středního vzdělání, tedy 3. vzdělávací úrovně poskytované v SOU. Této vzdělávací úrovni nelze však dosáhnout pouze na základě nástavbového studia, nýbrž uplatněním návaznosti na předchozí výuku ve tříletých učebních oborech.

Základním vzdělávacím cílem předmětu je přispět k rozvoji komunikačních dovedností a schopností žáka a ovlivňovat jeho hodnotové orientace a postoje, a to nejen v oblasti jazykové, komunikační, umělecké a kulturní, ale i v širší oblasti společenské a mezilidské.

1.2 Výchovné a vzdělávací cíle

Výchovné a vzdělávací cíle jsou rozvrženy do šesti okruhů (A – F). V jednotlivých okruzích jsou nejdříve vytyčeny cílové vědomosti, po nich následují cílové dovednosti a schopnosti. V rozpisu učiva jsou odkazy na příslušné okruhy výchovných a vzdělávacích cílů.

A.

Žák chápe jazyk jako systém, chápe funkci spisovného jazyka. Zná základní jazykové pojmy a kategorie. Zná zdroje informací vztahující se k této problematice. Je veden k poznání, že zvládnutí mateřského jazyka je nezbytným předpokladem úspěšného studia cizích jazyků.

- Dovede zařadit mateřský jazyk do soustavy jazyků,
- dovede vysvětlit, proč se učí českému jazyku,
- umí na ukázkách rozlišit spisovný a nespisovný jazyk, zvláště obecnou češtinu, dialekty; stylově nepříznakové a příznakové jevy,
- dovede objasnit funkci spisovného jazyka a usiluje o spisovný jazykový projev v situacích, kde je to vhodné,
- ovládá jazykový a stylistický rozbor textu, dovede posoudit text z hlediska pragmatického,
- umí pracovat s jazykovými příručkami,
- využívá zdrojů informací o jazyku a stylu.

B.

Chápe význam kultury osobního projevu pro společenské a pracovní uplatnění. Je seznámen s technikou mluveného slova. Je seznámen s emocionální a emotivní stránkou mluveného slova. Je seznámen s hlavními slohovými postupy veřejného projevu a jejich specifiky, se základními postupy v běžné komunikaci. Chápe pojem jazyková a řečová kultura.

- Umí vysvětlit rozdíl mezi psaným a mluveným projevem, mezi monologem a dialogem,
- umí navázat kontakt a hovořit s osobami různého věku a postavení,
- dovede prezentovat sám sebe a naslouchat druhému,
- výsledky svého pozorování dovede písemně i ústně zhodnotit,
- vyjadřuje se jasně a srozumitelně,
- dbá na svůj vzhled a na zvukovou stránku svého projevu,
- samostatně stylizuje veřejný projev ve vhodných formách,
- dovede samostatně ústně i písemně zpracovat vyprávění na dané i zvolené téma.

C.

Zná základní útvary informačního charakteru, zdroje všeobecných informací, zásady kulturního čtení, postupy v technice duševní práce, má přehled o denním tisku a tisku svých zájmů, o knihovnách a jejich službách.

- Dovede zjistit a podat potřebné informace z jemu dostupných zdrojů,
- umí zvolit vhodný způsob zprostředkování informací,
- samostatně zpracovává informace formou zprávy, programu činnosti, inzerátu, odpovědi na něj, reklamy, plakátu, telegramu, telefonního záznamu, osobního dopisu,
- dovede pracovat s běžnými informačními příručkami,
- umí sobě i jiným poradit, kde běžné informace získat,
- orientuje se v knize, v novinách a časopisech,
- dovede z odborného textu pořádit výpisky, výtah,
- je schopen zaznamenat bibliografické údaje,
- dovede použít knihovnických služeb,
- dovede používat techniky duševní práce,
- dovede pracovat samostatně i v týmu.

D.

Zná charakteristické znaky různých druhů textu, jejich určení a rozdíly mezi nimi. Zná jejich jazykové vlastnosti.

- Umí na ukázce odlišit rozdíl mezi popisem prostým, odborným, uměleckým a publicistickým,
- umí sám produkovat pro něj vhodné popisné projevy,
- je schopen využít znalostí ze své profese k poskytnutí poučení jiných o daném jevu,
- umí využít postupů odborného stylu při studiu odborných předmětů,
- dovede se odborně vyjádřit o jevech svého oboru,
- dovede sestavit základní projevy administrativního stylu,
- dovede vyjádřit svůj postoj ke skutečností, vhodně argumentovat a obhájit své stanovisko,
- vyjadřuje se výstižně, věcně a jazykově správně, graficky úhledně.

E.

Chápe význam umění pro člověka, chápe umění jako specifickou výpověď o skutečnosti, je seznámen s rozdíly mezi hodnotnými díly a brakovou literaturou, zná cenu kulturních památek a váží si jich, zná podstatné pojmy z teorie literatury.

- Dovede zdůvodnit význam umění pro osobnost člověka,
- umí konkrétní dílo i typickou ukázkou klasifikovat z hlediska literárních druhů a žánrů,
- rozpozná etické a umělecké hodnoty literárního díla,
- dovede vybrat vhodnou dětskou literaturu,
- dovede prezentovat význačné kulturní památky svého regionu,
- je ochoten podílet se na ochraně kulturních hodnot,
- je schopen výběru v druzích a žánrech umění, je schopen tolerance ke vkusu druhých.

F.

Z odkazů světové i české literatury a z evropských myšlenkových směrů a uměleckých stylů zná to, co patří ke kulturnímu vybavení moderního člověka. Uvědomuje si propojení slovesné kultury s ostatními druhy umění. Zná základní autory a jejich díla.

- Dokáže zhodnotit význam daného autora i díla pro dobu, v níž tvořil, i pro další generace,
- dovede literární dílo i předložený typický text přiřadit k příslušnému myšlenkovému směru a uměleckému stylu,
- na ukázce rozezná základní umělecké slohy,
- umí výrazně číst úryvky z děl a recitovat vybranou poezii,
- dokáže na základě prožitků z vlastní četby přiblížit ostatním svého oblíbeného autora a dílo.

1.3 Charakteristika učiva

Předmět se skládá ze dvou, respektive tří oblastí, které se vzájemně podporují a doplňují. Jazykové vzdělávání a komunikační výchova rozvíjejí komunikační kompetenci a performanci žáků a učí je užívat jazyka jako prostředku dorozumívání a myšlení. Podílí se rovněž na rozvoji sociální kompetence žáků. K plnění tohoto cíle přispívá i literární výchova a naopak literární vzdělávání a výchova, zvláště práce s uměleckým textem, prohlubují i znalosti jazykové a kultivují jazykový projev žáků.

Vyučování předmětu směřuje k dovednosti a schopnosti mluvit a jednat s lidmi, kultivovaně se ústně i písemně vyjadřovat, používat spisovného jazyka jako kodifikované společenské normy, aplikovat získané poznatky, pracovat s textem a s informacemi. Při nábívkou komunikačních dovedností lze aplikovat i vědomosti a dovednosti osvojené při analýze literárních textů a opačně – při analýze literárních textů lze prezentovat a procvičovat nejen jazykové, stylistické, literárněteoretické a literárněhistorické poznatky, ale i komunikační dovednosti a nacvičovat řečové chování v různých komunikačních situacích.

1.4 Pojetí výuky

Výuka navazuje na vědomosti a dovednosti žáků z tříletých učebních oborů a rozvíjí je vzhledem ke společenskému a profesnímu zaměření žáků. Cílem je toto předcházející vzdělání prohloubit, rozšířit, posunout na vyšší kvalitativní a kvantitativní úroveň a využívat je jako humanizující a socializující nástroj žákovy výchovy a sebevýchovy.

Literární vzdělávání kromě četby, rozboru a interpretace uměleckých děl či jejich ukázek vede k celkovému přehledu o klíčových momentech v české a světové literární historii. V rozpisu učiva jsou u literárních témat uvedeni orientačně i autoři. Předpokládá se, že se žáci seznámí se základní tvorbou autora, byť formou ukázky, s jeho zařazením do literárněhistorického kontextu a s jeho přínosem pro dobu, kdy tvořil, a pro další generace. S řadou autorů i s učivem z literární teorie se žáci seznámili v předešlém studiu. Pozornost je proto zaměřena na systematizaci poznatků.

Kromě tradičních metodických postupů se doporučuje, aby se vyučující zaměřil na rozbory nedostatků ve vyjadřování žáků i veřejnosti (i z vlastních nahrávek), problémové úkoly řešené i skupinově, situační komunikační hry a soutěže, zpracování projektových úkolů, práci s vybranou vrstvou slovní zásoby. V hodině je vhodné provádět krátká mluvní cvičení na aktuální téma.

V každém ročníku jsou stanoveny dvě kontrolní slohové práce za rok, podle výběru učitele buď obě školní, nebo jedna školní, druhá domácí. Tyto kontrolní práce se připravují soustavou cvičných prací a dílčích úkolů. Průběžně jsou zařazovány i jiné druhy kontrolních činností (diktáty, testy, eventuálně další formy).

V rozpisu učiva není učivo rozděleno do ročníků, uvedené počty hodin jsou orientační. Na počátku výuky předmětu provede škola rozpis učiva do jednotlivých ročníků. Doporučuje se dodržet orientační proporce mezi jazykovým vzděláváním, komunikační výchovou a literárním vzděláváním a výchovou. V každém ročníku budou všechny tyto složky učiva proporcionálně zastoupeny.

2 Rozpis učiva

Procvičování, prohlubování a rozšiřování jazykových vědomostí a dovedností (25 hod.)

Na začátku každého ročníku úvod do studia ročníku (1 hod.)

A.

1 Opakování, prohlubování a rozšiřování učiva z SOU s důrazem na

- větnou stavbu jako jednu z podmínek tvorby a porozumění výpovědi
- text, na jeho výstavbu a tvorbu
- specifické učivo, porozumění odbornému textu, jeho interpretaci, samostatné vyjadřování
- rozbor nejčtenějších jazykových nedostatků

Komunikační a slohová výchova (34 hod.)

Na začátku každého ročníku úvod do studia ročníku (1 hod.)

B., C., D.

1 Opakování, prohlubování a rozšiřování učiva z SOU s důrazem na

- monologické a dialogické projevy, procvičování řečového chování v různých komunikačních situacích; asertivní chování
- infromatickou výchovu
- odborný a administrativní styl jako specifické učivo

2 Projev, přednáška, mluvený referát, diskuse, beseda, interview

3 Řečnická a mluvní cvičení

4 Infromatická výchova. Anotace, konspekt, zpětná reprodukce, transformace textu do jiné podoby. Zdroje informací, jejich shromažďování, evidence a využívání

5 Úvaha jako součást některých projevů odborného a publicistického stylu. Kritické hodnocení určitého jevu. Úvaha a esej. Funkce úvahy v literárních dílech

Literární vzdělávání a výchova (67 hod.)

Na počátku každého ročníku úvod do studia ročníku,

na konci ročníku souhrnné opakování, opakování k maturitní zkoušce

Sledování aktuálních literárních a kulturních podnětů – průběžně

Sledování zájmů žáků v této oblasti žáků – průběžně

Doporučení autorů v jednotlivých tématech slouží k základní orientaci učitele

E.,F.

1 Význam umění pro člověka (průběžně, celkem 5 hod.)

Umění jako specifická výpověď o skutečnosti. Funkce literatury, základní literární druhy a žánry. Práce s ukázkami atraktivních a přitom hodnotných knih různého druhu, práce s 1 – 2 tituly tzv. brakové literatury, práce s komiksovou literaturou. Návčik rozpoznání

hodnot literárního díla. Výtvarná úprava knih. Kulturní hodnoty a památky a vztah k nim. Kulturní, historické, technické aj. památky regionu. Etnografické zvláštnosti regionu

2 Literatura od starověku po romantismus (10 hod.)

2.1 Nejstarší literatury světa

Starověké orientální literatury. Starověká literatura řecká a římská jako inspirace pro další umělecké směry a díla. Bible a její význam. Řecká mytologie a biblické příběhy v podání současných autorů. *Fustel de Coulanges: Antická obec*, ukázky
Umělecké památky

2.2 Středověká literatura

Křesťanství a vývoj kultury v Evropě. Bible. Staroslověnské písemnictví a latinská literatura. Zakladatel českého dějepisceví *Kosmas*. Legendy, kroniky, písně, kázání. *Jan Hus. Petr Chelčický* aj.
Umělecké památky

2.3 Humanismus a renesance

Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarroti, Dante Alighieri, F. Petrarca, G. Boccaccio, M. Cervantes, F. Villon, W. Shakespeare aj.

Styk se vzdálenými zeměmi, přírodovědné objevy, cestopisy
J. Blahoslav, Kralická bible

Umělecké památky

2.4 Baroko

Dramatické napětí v barokním umění. *J. Milton* aj.

Světový význam *J. A. Komenského*

B. Bridel, A. Michna z Otradovic aj., *B. Balbín* a jeho vliv na národní obrození, Kazatelství, lidová slovesnost

Umělecké památky

2.5 Klasicismus, osvícenství a preromantismus

Kult rozumu v osvícenství, vznik dobrodružného románu

Molière, Voltaire, D. Defoe aj., tradice evropské kultury v osobnosti *J. W. Goetha*

Umělecké památky

2.6 České národní obrození

Od osvícenství k idealizování minulosti. Význam novin. Novočeské divadlo

J. Dobrovský, J. Jungmann, F. Palacký, J. Kollár, F. L. Čelakovský, J. K. Tyl aj.

3 Romantismus a realismus (10 hod.)

3.1 Romantický postoj ke světu a stylizace romantického hrdiny

G. G. Byron, W. Scott, A. S. Puškin, H. Heine, V. Hugo, E. A. Poe, K. H. Mácha, K. J. Erben aj.

L. Štúr a jeho interpretace romantismu, štúrovci

Romantismus v ostatních družích umění

3.2 Předpoklady vzniku a umělecké zásady realismu a naturalismu ve světě

H. de Balzac, A. P. Čechov, Ch. Dickens, A. Dumas st., G. Flaubert, J. London, Stendhal, L. N. Tolstoj, M. Twain, E. Zola aj.

Realismus v ostatních družích umění

3.3 Romantismus a realismus jako historicky vymezené pojmy. Prolínání romantických a realistických principů v dějinách literatury i u jednotlivých autorů (např. *A. S. Puškin, N. V. Gogol*)

3.4 Detektivní a vědecko-fantastické romány a povídky

A. C. Doyle, E. A. Poe, J. Verne aj.

4 Česká literatura ve 40. – 90. letech 19. století (5 hod.)

4.1 Společenské a politické poměry v české společnosti v tomto období

- 4.2 *K. Havlíček Borovský, Božena Němcová*
- 4.3 Almanach Máj a jeho představitelé. *J. Neruda aj.*
- 4.4 Novoromantické kolem Ruchu, Lumíru, Květů
Sv. Čech, J. V. Sládek, J. Vrchlický aj.
Historická beletrie. *A. Jirásek aj.*
- 4.5 Realismus a naturalismus v české literatuře 80. a 90.let
Vědecký realismus. Kritický realismus. *T. G. Masaryk bratři Mrštíkovi aj.*
Venkovská próza z regionálního aspektu
Ostatní druhy umění této doby
- 5 Přelom 19. a 20. století (10 hod.)**
- 5.1 Moderní směry ve světové kultuře a literatuře
Atmosféra fin-de-siècle v evropské a naší společnosti, kultuře a literatuře, srovnání s koncem dalšího století a tisíciletí
Impresionismus, symbolismus, dekadence, secese
- 5.2 Symbolismus ve Francii, „prokletí básníci“, jejich české překlady
Ch. Baudelaire, J. A. Rimbaud, P. Verlaine aj.
- 5.3 Česká literatura tohoto období, situace ve společnosti
Moderní revue, Katolická moderna, Česká moderna. Impresionismus, symbolismus, dekadence, secese, anarchismus, vitalismus, kubismus, futurismus, civilismus, expresionismus v české literatuře a ostatních druzích umění
P. Bezruč, O. Březina, F. Gellner, K. Hlaváček, J. Sv. Machar, S. K. Neumann, A. Sova, K. Toman, F. Šrámek, F. X. Šalda aj.
- 6 Od první do konce druhé války (10 hod.)**
- 6.1 Změny ve společnosti v tomto období
- 6.2 První světová válka v naší a světové literatuře
J. Hašek, E. Hemingway, E. M. Remarque, R. Rolland aj.
- 6.3 Proletářská poezie, poetismus, surrealismus
G. Apollinaire, K. Teige, J. Deml, V. Nezval, J. Seifert, V. Majakovský, S. K. Neumann, J. Wolker, F. Halas, V. Holan aj.
Ostatní druhy umění této doby
- 6.4 Hlavní představitelé světové prózy a dramatu 20. – 40. let
A. de Saint-Exupéry, L. Feuchtwanger, T. Mann, G. B. Shaw, M. Gorkij, M. Bulgakov, J. Steinbeck aj.
- 6.5 Tematická rozmanitost české prózy
E. Bass, K. Čapek, J. Durych, M. Majerová, I. Olbracht, K. Poláček, V. Řezáč, V. Vančura aj.
- 6.6 Pražská německá literatura. *F. Kafka aj.*
- 6.7 Moderní a avantgardní divadlo
K. Čapek, F. Langer, V. Nezval, V. Vančura, J. Voskovec, J. Werich, J. Ježek aj.
- 6.8 Detektivky
R. Chandler, A. Christieová aj.
- 6.9 Noviny a časopisy
- 7 Literatura druhé poloviny dvacátého století (17 hod.)**
- 7.1 7.1 Literární zobrazení války. Existencialismus
H. Böll, B. Brecht, M. Durasová, N. Kazantzakis, A. Moravia, E. M. Remarque, R. Rigby, P. Ryan, J. P. Sartre, M. A. Šolochov aj.
J. Drda, E. Hostovský, B. Hrabal, A. Lustig, J. Otčenášek, O. Pavel, J. Škvorecký aj. Poezie k tomuto tématu

- 7.2 Vývoj společnosti a kultury v poválečném období jako úvod k následujícím tématům
- 7.3 Hlavní představitelé současné české prózy a poezie
Vývoj literatury od socialistické literatury k postmodernismu. Konec století, resp. tisíciletí. Srovnání s přelomem 19. a 20. století. Internet
T. Boučková, B. Hrabal, I. Klíma, M. Kundera, V. Neff, V. Páral, M. Pujmanová, P. Rut, V. Řezáč, P. Šabach, J. Topol, L. Vaculík, B. Vaněk-Úvalský, M. Viewegh aj.
K. Biebl, I. Diviš, V. Hrabě, J. Kainar, O. Mikulášek, V. Nezval, J. Seifert, J. Skácel, J. Suchý, I. Wernisch, J. Žáček aj.
- 7.4 Seznámení s některými představiteli světové literatury tohoto období
W. Burroughs, A. Camus, N. Cave, W. Faulkner, L. Ferlinghetti, A. Haley, W. W. Heinrich, D. Lodge, G. G. Márquez, L. Mňáčko, B. Pasternak, J. Prévert, J. D. Salinger, W. Saroyan, A. Solženicyn, W. C. Styron, D. Tatarka, D. Thomas aj.
- 7.5 7.5 Beatníci. Básníci s kytarou ve světě a u nás
J. Kerouac, A. Ginsberg, B. Dylan, V. Vysockij, J. Hutka, K. Kryl, J. Nohavica, aj.
- 7.6 Drama a kinematografie
Válečná tematika a 50. léta. Lyrická dramata. Absurdní drama. Divadla malých forem. Televizní drama. Filmová tvorba. Nejznámější představitelé hudebního dramatu v historii a v současnosti
- 7.7 Literatura vhodná pro současné děti
Říkadla a poezie. Pohádky. Báje a pověsti. Literatura pro mládež

PŘEHLED UČIVA TŘÍLETÝCH UČEBNÍCH OBORŮ

Procvičování, prohlubování a rozšiřování jazykových vědomostí a dovedností (30 hod.)

Na začátku každého ročníku úvod do učiva ročníku (1 hod.)

- 1 Opakování, prohlubování a rozšiřování obecných pojmů o jazyce. Spisovná čeština, obecná čeština, nářečí
- 2 Procvičování a upevňování pravopisu. Pravidla českého pravopisu a práce s nimi
- 3 Opakování, prohlubování a rozšiřování vědomostí a dovedností z tvarosloví. Mluvnické kategorie, jejich formální a komunikační funkce
- 4 Opakování, prohlubování a rozšiřování vědomostí a dovedností z větné stavby. Druhy vět z gramatického a komunikačního hlediska. Význam větné stavby pro porozumění textu. Znaky textu, jeho výstavba
- 5 Význam slova a jeho změny
- 6 Rozsah slovní zásoby češtiny. Specifické učivo (terminologie, slangy a profesní mluva)
- 7 Původ češtiny a její postavení mezi ostatními jazyky. Rodná(křestní jména, příjmení a místní jména
- 8 Zdroje informací, jejich shromažďování, evidování a využívání

Komunikační a slohová výchova (80 hod.)

Na začátku každého ročníku úvod do učiva ročníku (1 hod)

- 1 Jazyková a řečová kultura, kultura osobního projevu, principy a normy kulturního vyjadřování a vystupování. Vztah ke slovům cizího původu a jejich užívání.
- 2 Nonverbální prostředky komunikace
- 3 Projevy mluvené a psané, shody a rozdíly
- 4 Technika mluveného slova (respirace, fonace, artikulace)
- 5 Projevy monologické
- 6 Projevy dialogické. Komunikační situace, účel a cíl jednání, mluvčí, adresát; oslovení, navázání kontaktu, průběh rozhovoru, udržení pozornosti partnera, dovednost přesvědčit. Dovednost vnímat a poslouchat partnera. Emoční aspekty jazyka. Řečové jednání konfliktové a kooperativní. Vyjádření vztahů podřízenosti (devótnosti, rovnosti a nadřízenosti) a nadřazenosti
- 7 Vyjadřování ve sféře prostě sdělovací, běžná komunikace. Slohové postupy, útvary a výrazové prostředky v ní používané
- 8 Vypravování. Vyprávěcí postupy v běžné komunikaci, v uměleckém projevu a publicistice. Jazykové prostředky pro ně charakteristické
- 9 Běžné informační postupy a útvary. Zpráva, sdělení, záznam, program činnosti, deník, inzerát a odpověď na něj, osobní vizitka, reklama, plakát, telegram, e-mail, fax, internet aj. Ústní forma vybraných útvarů – telefonní rozhovor, telefonní záznamník, místní

rozhlas. Reprodukce zpráv ze sdělovacích prostředků. Osobní dopis. Zdroje informací všeobecného charakteru

- 10 Popis prostý, odborný, umělecký, publicistický. Popis statický a dynamický. Charakteristika. Jazykové prostředky charakteristické pro popisné projevy
- 11 Specifické učivo. Odborný styl (odborný popis, výklad, odborný referát, práce s terminologií). Administrativní styl (žádost, životopis, úřední korespondence)
- 12 Informatická výchova. Knihovny a jejich služby. Dovednost kulturního čtení. Hodnověrnost přinášených informací, možnosti jejich ověřování. Čtení a poslech různých sdělení a práce s nimi. Noviny, časopisy a jiná periodika. Četba, porozumění, interpretace

Literární vzdělávání a výchova (88 hod.)

Na počátku každého ročníku úvod do studia ročníku (1 hod.)

Na konci ročníku souhrnné opakování (2 hod.)

Sledování aktuálních literárních a kulturních podnětů - průběžně

Sledování zájmu žáků v této oblasti - průběžně

V každém okruhu výklad a využívání vhodné literární teorie

V jednotlivých tematických okruzích se nezaměřuje pozornost pouze na knižní tvorbu, ale i na televizní a rozhlasovou dramaturgii, na televizní a filmové adaptace a jejich vztah k původním předlohám, muzikály aj.

Doporučení autorů slouží k základní orientaci učitele

Výběr četby se provádí po dohodě s žáky, četba probíraná na ZŠ se neopakuje

1 Jak si lidé vykládali svět (8 hod.)

- Výběr z řecké mytologie v podání současných autorů. Témata z řecké mytologie zpracovávaná autory v různých obdobích
- Biblické příběhy v podání současných autorů. Význam Bible
- České báje a pověsti. Regionální báje a pověsti. Báje a pověsti ostatních národů
- Práce s ukázkami nejznámějších bajek
- Lidová slovesnost. Etnografické zvláštnosti regionu
- Výklad světa jako stále otevřená otázka

Doporučení autoři a díla:

K. Čapek, J. Durych, K. J. Erben, J. de La Fontaine, J. R. Kipling, L. Mašíňová, I. Olbracht, L. Pavlát, E. Petiška aj.

B. Fučík - J. Pokorný: Zakopaný pes

- Literatura pro děti. Pohádky. Říkadla a poezie. Ilustrace

Doporučení autoři:

H. Ch. Andersen, K. Čapek, K. J. Erben, bratři Grimmové, F. Hrubín, M. Kubátová, J. Lada, B. Němcová, A. de Saint-Exupéry, J. Vodňanský, J. Žáček aj.

2 Lidské vztahy v literatuře (16 hod.)

- Přátelství a kamarádství. Charakterové a volní vlastnosti ve sportu. Milenecké dvojice v literatuře. Láska k ženě a matce v poezii
- Konfliktní vztahy v literatuře. Mezigenerační konflikty. Sociální konflikty. Falešné hrdinství. Intolerance, xenofobie, rasismus aj.
- Hledání náhražek sociálních vztahů
- Zjednodušení vztahů v bulvární literatuře

Doporučení autoři:

L. Aškenazy, H. de Balzac, W. S. Burroughs, F. Fajtl, J. Foglar, R. Fulghum, J. Glazarová, A. Haley, W. Heinrich, B. Hrabal, J. Kerouac, M. Kundera, bratři Mrštíkové, B. Němcová, J. Neruda, V. Nezval, G. Orwell, J. Otčenášek, O. Pavel, V. Páral, E. M. Remarque, R. Rolland, A. de Saint-Exupéry, W. Saroyan, W. Shakespeare, J. Seifert, J. Skácel, M. Viewegh, J. Wolker aj.

3 Člověk a země v literatuře (8 hod.)

- Cestopisy, tradice jiných zemí
- Přírodní lyrika
- Láska k rodné zemi v literatuře
- Životní prostředí a zdraví člověka, vztah ke zvířatům
- Kulturní, historické, technické a jiné zajímavosti regionu, jak se odrážejí v umělecké literatuře

Doporučení autoři:

V. Běhounek, K. Čapek, V. Šašek z Bírškova, J. Hanzelka - M. Zikmund, R. Halliburton, M. Horníček, J. Lada, K. Kyncl, K. H. Mácha, F. Nepil, J. Neruda, V. Nezval, J. Seifert, P. Skarlant, J. Steinbeck, F. Šrámek, J. Werich, J. Žáček aj.

Časopisy

4 Pohledy do historie v literatuře (16 hod.)

- Historické události v literatuře
- Díla o životě historických osobností
- Války 20. století v literatuře
- O národním povědomí v literatuře

Doporučení autoři:

H. Böll, K. Čapek, O. Daněk, J. Erskine, E. Frynta, J. Hašek, E. Hemingway, B. Hrabal, V. Hugo, A. Jirásek, E. Kantůrková, M. V. Kratochvíl, Kosmas, F. Kožík, F. Langer, J. Loukotková, L. Mašínová, V. Neff, I. Olbracht, J. Otčenášek, B. Polevoj, E. M. Remarque, R. Rigby, R. Rolland, P. Ryan, W. Scott, I. Stone, J. Škvorecký, M. A. Šolochov, E. Štorch, L. N. Tolstoj, V. Vančura aj.

5 Lidská práce a záliby v literatuře (12 hod.)

- Práce jako zdroj štěstí a dobrodružství
- Vědecké objevy a vynálezy v literatuře
- Odborná literatura - specifické učivo
- Memoárová literatura
- Smích je kořen života
- Písňové texty

Doporučení autoři:

E. Bass, I. Borská, A. Branald, K. Čapek, E. Hemingway, R. Křesťan, A. Maurois, F. Nepil, J. Neruda, L. Pavlát, K. Poláček, L. Souček, V. Vančura, J. Hašek, K. Havlíček Borovský, Z. Jirotko, O'Henry, K. Poláček, G. B. Shaw, Z. Svěrák – L. Smoljak, M. Šimek – J. Grossmann, M. Švandrlík, M. Twain, J. Voskovec - J. Werich, R. Dylan, L. Cohen, V. Hrabě, J. Hutka, K. Kryl, V. Merta, J. Nohavica, J. Suchý – J. Šlitr, J. Voskovec – J. Werich, V. Vysockij, J. Žáček aj.

6 Napětí v literatuře (5 hod.)

- Dobrodružná literatura, science-fiction, detektivky, fantasy
- Horor, thriller a násilí

Doporučení autoři:

I. Asimov, A. C. Clarke, K. Čapek, E. von Däniken, D. Defoe, W. Disney, A. Dumas, R. Chandler, A. Christie, D. Francis, J. London, K. May, E. McBain, J. Nesvadba, E. A. Poe, G. Simenon, A. Spiegelmann, J. R. R. Tolkien, J. Verne, J. Weis aj.

7 Systematizace literárního vzdělávání a výchovy (16 hod. na konci výukového cyklu)

- Význam Bible pro rozvoj kultury
- Význam antiky, humanismu a renesance pro utváření naší kultury
- Názory Jana Husa a význam reformace
- Význam J. A. Komenského
- Poslání obrozenecké literatury
- Srovnání romantismu a realismu
- Základní kulturně-umělecké proudy ve světě a u nás
- Hlavní vývojové etapy národní literatury v kontextu literatury světové
- Představitelé naší kultury známí ve světě